

JUSTIN ADAMS & MAURO DURANTE
Still Moving
Ponderosa, 2021, 43:12

Věčný sideman, jak se mu často říká, což u dvorního kytaristy Roberta Planta a vyladěného producenta zní divně, a tahouna nebevestoupení salentského tarantismu. Oba s pozoruhodnou schopností pochlovat a zpracovávat jiné vlivy poprvé společně dokazují, že v syrové jednoduchosti je síla; stačí prý jen zůstat sám sebou.

Kdybychom Justina s leaderem skupiny Canzoniere Grecanico Salentino nejdříve neviděli na živo a neslyšeli, jak do země podvokrát zadupali naše pochybnosti, okolo alba zřejmě kroužíme opatrněji. Pochybnosti? Inu, každého přece zajímalo, jestli je vůbec možné vrazit jako klin do salentské pizziky blues na všech možných způsoby, ponejvíc to severoafrické, a nakolik si u toho lze vystačit ve dvou. Ejhle, jasně že jo, a jen s hlasy, kytarou, houslemi a rámovým bubnem. A také s uměním zvyšovat ve skladbách napětí, dokud se nestane neúnosným, a pak s radostí a přirozenou lehkostí přeladit k srdcervoucí melodii, kdy si jen řeknete, ať table chvíle nikdy neskončí. Nebo ano, kdo by chtěl být pořád naměkko; jako třeba u tradiční skladby *Amara Terra Mia* s Maurovým emotivně pročitým zpěvem podtrženým houslemi, které v následující *Talassa* v salentském pizzica transu rozpálí do běla. Ano, trans, na tom se oba shodnou: a kdykoliv je to popadne, vletí do něho po hlavě, bez ohledu co na to pak chudáci posluchači. Přípravení, nepřipravení, rozdychat rockové boogie *Calling Up* není jen tak, zvlášť pro Plantovy fanoušky, kterým ale s dobře známým Mistrovým frázováním a kytarou ostří chrapáky zpívající Justin radost se *Still Moving* a *Dark Road Down*. S kytarou nádhrou *Cupa Cupa* bez ohledu na Maurův „italský“ zpěv zase zdraví do pouště a majestátně minimalistická *Djinn Pulse* musí potěšit Ludovica Einaudiho, jejich přítele a toho, kdo je seznámil.

Že to bude skvělé album, to se čekalo, to ty koncerty, ale, dobré nebe, že tak skvělé... A přitom bez úpěnlivé snahy přijít s uměním. Zkrátka tihle dva se hledali, až se v Salentu našli.

Jiří Moravčík

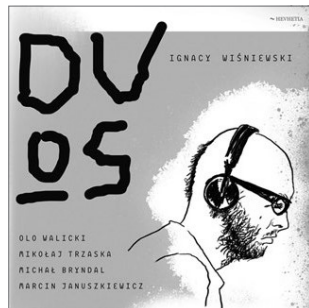

UTOPIANISTI
Tango Solo
Lossless Digital, 2021, 36:50

Za kapelou, přesněji projektem, stojí finský skladatel, multiinstrumentalista a producent Markus Pajakkala, který ji založil již v roce 2010 jako čistě studiový projekt. Sám píše hudbu, hraje na bicí, dechové nástroje a klávesy. Ke kooperaci si vybírá muzikanty z klasické hudby, jazzu, folku a rocku a někdy píseň nahraňuje v různých sestavách. Stylová rozmanitost je tomu odpovídající: převážně instrumentální hudba osciluje mezi rockem a jazzovou progresivitou na jedné straně, na druhé pak třeba balkánským folklórem, tangem, avantgardou, latinou i operně švihlým metalem. Zatímco první album se ještě orientovalo spíše na akusticko-folkové polohy, druhé se výrazně vydalo avantgardním/opera-metalovým směrem. Trojka *Brutopianisti* z roku 2017 pak podle samotného Pajakkaly nabídla: „Extrémní dechový jazzmetal, avantcore a pseudoakustický avantgardní math punk“, prostě zvrácený farectvo s vysokým využitím dechů, dodávám já. *Brutopianisti* tak zněli jako směs Ruins a Mr. Bungle. Jen jedna věc je jasná – projekt Utopianisti je naprosto nepředvídatelný.

Jak už název předestírá, oproti předchozím albům si tohle Markus celé nahrál sám. Že půjde vždy o tango, až našťastí tolik nepasuje. Mohlo by být klidně i ztracenou nahrávkou Franka Zappy. Koláž velerůznorodých skladeb má totiž hodně komiksovou atmosféru. Zde nádherně ozřejmenou v *La Desobediencia* s několika (to nepočítám!) vrstvami brilantně vyhrávaných, ve dvaatřicetinkách střílených paličkových jízďách na xylofonu a protisměrných kadencích vibrafonu do demiurgického dvouakordového klavírního základu. To jsou jen tři minuty, pak hned *La Caída De Los Martillos*. Dvojnásobek nejen stopáže! Zamíchá, zapojí, všechno, (na) co umí – s bizarními avant-rockovými momenty, spleťmi nápadů, ostrými perkusivními sekcemi s nespočtem překvapivých zvrátů a nejrůznějších podivností. Aha, samozřejmě nesmíme zapomenout na bandoneon jako primární prvek. Ástor Piazzolla by tančil v extázi jako ďas!

Petr Procházka

IGNACY WIŚNIEWSKI
Duos
Hevhetia, 2021, 58:20

Název alba říká, že půjde o dueta, ale není tomu tak bezvýhradně. V úvodním kusu *A Battle Between Coincidence And Destiny* / *Clau* se polský pianista Ignacy Wiśniewski nejdříve v melodicky vzletlé baladě potkává s vokálními koloraturami Marcina Januszkiwicze a kontrabasem Ola Wałického, „technicky“ jde tedy o trio. I když ve druhé části se stejný track (tohle ošklivé slovo zde používám záměrně, neb je přesněji překlopí v komunikaci piana s bicím Michała Bryndala. Ale následující kusy už opravdu dueta jsou, *Relentless Hearing* / *No Plan B* se saxofonistou Mikołajem Trzaskou, *Wigwam Or Teepe?* opět s Januszkiwiczem atd. „Kvinteto“ nikdy nehraje pohromadě, ale jednotliví muzikanti se v pestré mozaice střídají v rozhovorech s Ignacym klavírem, byt třeba v rámci jednoho tracku.

Jedno pravidlo ovšem platí pro celou desku. Repertoár vznikl kolektivní volnou improvizací. A ještě jedna společná charakteristika: vůbec přitom není poznat, že by šlo o zcela improvizovanou hudbu. Rozvedení některých motivů působí, jako kdyby šlo o dobře připravené, „napsané“ skladby. Jako kdyby převládala zmíněná melodická velebnost a (zdánlivá?) usazenost interpretace nad „neologickou“ náhodou kompozice v reálném čase a důrazem na energii okamžiku. Jakkoliv jde o zvukový obraz abstraktní, kontury působí přehledně. Právě tohle totiž Ignacymu umožnila koncepce alba, kdy mají hosté dostatek prostoru rozvíjet nápady, od prvotního vlnutí k dotaznější podobě. A pianista má zase pod kontrolou dramaturgii celku. Může vyvažovat melodicky a rytmicky sevrnější pasáže s těmi zjevněji aleatorními a gradovat náklady, čímž asi vzniká onen dojem hudby dopředu „nahozené“ a rozvržené.

Tomáš S. Polívka

27. mezinárodní festival Jazz Goes to Town

Hradec Králové, 12. – 16. 10. 2021

Letošní ročník JGTT měl motto „Krásné, velké, nové, zářící“ a jeho dramaturg Michal Wróblewski ve svém úvodním prohlášení krásně deklaroval svůj záměr: „...chceme být festivalem, který si uvědomuje a reflektuje, kde se hudba ocitá právě teď. Stojíme na prahu éry, kdy je čím dál tím těžší určit, co je a co není přijatelné v rámci konkrétního žánru, a za druhé, kdy toto přestává být nadále relevantní otázkou. Neexistují již bariéry mezi vyšším a nižším uměním, všechny možné vlivy, žánry a formy spolu mohou koexistovat, vytvářet nové kombinace a posouvat hudbu dál.“

Každý den pak měl svůj podtitul a první večer se zahajovalo v doslova undergroundovém klubu ČP 4 pod až symbolickým heslem *Na prahu nové éry*. Hudba, která tu zazněla, vyjadřovala vsutku esenciální podstatu toho, jak inovativním způsobem se dá pojmut nové jazzu a rocku s přehasy do dalších sfér. Ačkoliv měly obě kapely složené z československých

muzikantů prakticky stejné obsazení, každá toto vizionářské pojetí naplňovala jiným způsobem. Brněňští Endemit s jiskrnou nadsázkou předvedli „introvertní tanec v diskoklubu jiné galaxie“ plný jemného humoru, perfektní vzájemné interakce a nesmírného (nebo vesmírného?) uvolnění. Kytarista Vít Beneš, baskytarista Vladimír Micenko a bubeník Erik Hajtmánek zkrátka vyzářují pozitivní energii s lehkostí i patričným důrazem. Pražští Tryptych na to jdou jinak a jejich sonická smršť má občas až apokalyptický nádech, což ovšem neznamená, že je jejich dark fusion naplněna temnotou zla, ale je to tavicí kotel plný životadárného hudebního magmatu. V dobrém slova smyslu ohlušující bicí Dušana Černáka se krásně doplňují s dunivou baskytarou Miloše Klápěšeho, který vše ještě patričně zahušťuje laufy na syntezátory a kytara Vladimíra Mikláše tomu dodává jazzprogreckový říz.

Středecní program *Krásné vzpomínky – Jak důležitá je tradice* jsem měl možnost odstartovat poslechovou seanci Imprese Charlese Minguse v útulném Café Na kole, což připomínám zejména proto, že jsem se na to konto zaobíral hudbou tohoto velikána a jeho nejrůznější interpretací delší dobu a poněkud se mi to vrylo pod kůži. Od pojetí Pražského improvizčního orchestru, který předvedl kolekcí jeho skladeb hned vzápětí ve Studiu beseda, jsem tudíž očekával nějaké avantgardnější provedení a v úvodu jsem najednou postrádal syrovost některých originálů a chvilku mi trvalo,

než jsem pochopil, že zvolená cesta hlavního aranžéra George Cremaschiho je vlastně geniální a začal jsem si vychutnávat jak celek, tak jednotlivá sóla, kde vévodil hostující německý trumpetista Axel Dörner. Ale kompletní sestava byla zvolena naprosto dokonale a postupně zazářili všichni – Marcel Bárta a Michaela Turcerová na saxofony, Jan Jirucha na trombón, Michal Matejka na elektrickou kytaru, Vojtěch Procházka na klavír, Elia Moretti na bicí, samozřejmě George Cremaschi na kontrabas a v neposlední řadě Petr Vrba se svým elektronickým gejsléním, na něž jsem si v této konstelaci také musel nejprve zvyknout. Byla to tedy nakonec nejen pocta velkému vizionáři, ale sbevětně pojatá suita, která by si jistě zasloužila na nějakém nosiči. Poté mi ovšem Štveráček Charette Super Trio přišlo poměrně konvenční a při vši účtce k tradici skutečně neobjevně.

Ve čtvrté večer se program přesunul do Biva Central, tentokrát pod názvem *Velké cíle – Kolik máme možností*. O naprostou senzaci se postarala francouzsko-italská úderka Abacaxi pod vedením kytaristy Juliana Despreze, kterému zde skvostně vteč než sekundovali basista a elektronik Jean-Francois Riffaud a bubeník Francesco Pastacaldi. Tohle je rozhodně více než hlukařina (kteréžto označení jsem vyslechl následně v předání). Jasně, ony se tam vlastně vyskytují určité zvukové stěny, ale vše je to dokonale zkonstruované, promyšlené včetně světelného designu. To ovšem

The Shape Of Jazz To Come Vol. 2 (foto Lukáš Veselý)

neznamená, že by vystoupení postrádalo spontánnost a instantní experimentování. Momenty, kdy Desprez zuřivě šlape na křabičky vyvolávají naprostou euforii, ale zároveň je v tom také hutný rockový základ. Označení „sladké tající srdce zakryté trnitou kůží“ vymyšlené samotným šéfem kapely tedy považují za naprostou výstřednost. Následující německo-britské seskupení Oli Steidle And The Killing Popes, kde hraje prim bubeník Oliver Steidle, má obrovský potenciál, v jejich hudbě najdeme úžasné rytmické zvraty a střídání nálad. Brilliantní technika leadera i jeho zabíjáčkových papěží, které dále tvoří klávesista Dan Nicholls, kytarista Frank Möbus, saxofonista Philipp Gropper a basista Phil Donkin, je impozantní a svěží, ale po předchozím nálezu tohle vše trochu zaniklo. Kdyby tyhle dvě kapely hrály v obráceném pořadí (a to byl názor mnohých účastníků), tak by byl dojem z večera mnohem intenzivnější.

Páteční program se významným označením *Nové prostředky – Co se hraje dnes* začal odpolední seancí ve Sboru kněze Ambrože, na níž si zcela poprvé společně zahráli portugalská trumpetistka Susana Santos Silva (která o pár dnů předtím vystupovala v Praze v triu Anthonyho Braxtona) a švédský saxofonista Martin Küchen. Jejich souznění a duchovní napojení bylo ovšem zcela fenomenální. Už sám prostor (mimořádně krásnou akustikou) dával jejich vystoupení zvláštní spirituální rozměr, ale ten byl především v hráčích

samotných. Své nástroje začasté „preparovali“ různými dusítky a dalšími technickými filtry a vše doplňovali drobnými perkusemi, které rozechvívaly posluchačovu mysl i duši. Až téměř symbolicky v závěru využila Susana také jeden z kostelních zvonů umístěných nedaleko oltáře. Jeden z vrcholů celého festivalu a jasně potvrzení jeho kromobýčejné dramaturgie.

V Bju Central odstartoval večerní program projekt *The Shape Of Jazz To Come Vol. 2*, tedy vystoupení pěti mladých rezidenčních umělců, kteří připravovali svou suitu během tří dnů přímo na festivalu. Tady se opět naplnil záměr vrchovatě. Vše totiž začalo až překvapivě tradičně, ale postupně jsme byli svědky všech možných podob jazzu a jeho odnoží a výbojů. Hravost zpěvačky Anežky Matouškové, saxofonistky Nely Dusové, kytaristy Vity Beneše, basisty Luana Goncalvese a bubeníka Adama Sikory neznala mezí a ze všeho číselna radost ze společného muzicování. Následující Pimpino Ensemble na tuhle povedenou „taškařiči“ navázali přímo dokonale. Tihle polští, norští a dánská mladíci totiž taktéž vytvářejí skvělý amalgam, kde snoubí punkové výrazivo s nespoutaností improvizace i nápaditou melodičností. Vše v lehce neotřelém obsazení – Jonas Due (trubka, kornet, syntezátor), Jędrzej Lagodziński (tenorsaxofon), Michał Biel (barytonsaxofon), Rasmus Svale (tuba), Jonatan Uranes (elektrická basa), Rafal Różalski (kontrabas) a Pimpon Gasiorok (bicí, syntezátory), což podtrhovalo nápaditost tělesa.

A na samý závěr festivalu v sobotu večer ve Filharmonii Hradec Králové *Zářící budoucnost – Kam se hudba vydá*. Dvě světové premiéry českých skladatelů – *Lost Rituals* od Michala Nejtky a *JOGOTOTO* (Joy Goes to the Town) z pera Petera Grahama a skladby *Under the Construction*, *Writings I a II* a *Die Faust im Wappen* klasika avantgardy Heina Goebbelse. K tomu tři špičkoví improvizátoři – již zmiňovaná Susana Santos Silva, německý saxofonista Frank Gratkowski (českému publiku známý například z festivalu Alternativa, kde vystupoval s pianistou Achimem Kaufmannem a basistou Wilbertem de Joode či z loňského vystoupení na Pona-va Festu s téměř rockovou úderkou Z-Country Paradise) a ve Švédsku žijící v Etiopii narozená experimentální zpěvačka Sofia Jernberg používající rozšířené hlasové techniky. A to vše propojeno s FHK pod taktovkou Marko Ivanoviče. Někdy nebývají někteří filharmonici podobnou spoluprací zrovna odvázaní, ale tady jsem měl pocit z mnohých hráčů, že se při tom náramně baví. Někteří posluchači (i mladší generace) jdou na takto prestižní koncert ze společenských důvodů a potom jsou zděšení a někdy až znechucení a považují to za podvod – takoveto reakce jsem také zaznamenal. Jenže právě tahle symbolóza může být skutečně živou vodou, kterou je však potřeba si zkoušet vychutnávat, i když je pro vás její chuť zcela nezvyklá. A tentokrát šlo o epochální událost, v níž bylo spoustu krásných, velkých, nových a zářících momentů.

Petr Slabý

Anthony Braxton

Praha, Divadlo Archa, 10. 10. 2021

Americký skladatel a multiinstrumentalista Anthony Braxton vystupoval poprvé v Praze v roce 1984 na mezinárodním jazzovém festivalu s kvartetem, kde mu byli soupoutníky pianistka Marilyn Crispell, basista John Lindberg a bubeník Gerry Hemingway. Byla to divoká jízda, ale i v ní je jasně cítit Braxtonův smysl pro koncept a systematickosti. Ostatně už v roce 1967 vytvořil dvanáct hlavních typů hudebního vyjadřovacího jazyka, takzvané *Language Types*, což je jeho návod pro řízenou improvizaci. Tímto fenoménem se u nás před pár lety začal zabírat saxofonista, skladatel, improvizátor a teoretik improvizace Radim Hanousek, který následovně za pomoci Braxtonova spolupracovníka, švýcarského trombonisty, skladatele, pedagoga a dirigenta Rolanda Dahindena tuto metodu zkusil v praxi se studenty JAMU. A právě tihle dva se postarali o první část koncertu před druhým pražským Braxtonovým zastavením. Pro tuto příležitost byl vytvořen cca čtyřicetihlavý Ensemble Radost složený s předními interprety (ale začasté současně i skladateli) jazzové hudby, v němž vedle Hanousky vystoupili například Michal

Wróblewski, Ian Mikyska, Petr Tichý, Pavel Zlámal, Jan Jirucha, Elia Moretti, Didrik Ingvaldsen, Martin Konvička, Štefan Szabó, Anna Romanovská, Klára Pudláková, Vojtěch Procházka či George Cremaschi (z nichž řada působí také v Pražském improvizáčním orchestru, který se interpretaci Braxtonova díla věnoval v nedávné době). Braxtonovu notovanou tvorbu tu zastupovala kompozice *No. 174*, do níž byla implantována též kompozice *No. 136*, v níž hrál sólo saxofonista Pavel Hrubý. A poté došlo i na *Language Types*, kde ještě výrazněji vyniklo Dahindenovo obdivuhodné dirigentské mistrovství. Tenhle ansámbl rozhodně dělal čest svému jménu a sám Braxton tedy mohl slet dojetím. Není divu. Něco tak bohaté barevně ornamentálního a maximálně prožitého celým souborem snad ani nemá obdoby. Přes veskerou experimentálnost tu člověka opájí tisíce jasnozřivých momentů plných hudebních potkávání či škádlení, sonického ping-pongu a zvukového všehomíra.

Sám Braxton pak přijel se svým novým uskupením Diamond Curtain Wall Trio, v němž s ním hrají americký akordeonista, zpěvák a skladatel Adam Matlock a portugalská trumpetistka Susana Santos Silva. To je vsutku dýmavá sestava, která umožnila skladateli se představit i jeho nejniternějších polohách. Všechno jako by opalizovalo a rozechvívalo se. Chvillemi až zvuková stěna či vlastně třípytí se zvlhne a zříslená opona. Po vši té předchozí v nejlepší slova smyslu „vřavě“ se ukázala

Braxtonova snad nejlyričtější tvář. Tudiž nešlo de facto o kontrast, ale dramaturgicky a vlastně i dramaticky skvěle vybudovaný večer.

Petr Slabý

16. Free Jazz Festival

Praha, Kaštan – scéna Unijazzu, 24. a 25. 9. 2021

Naskytá se otázka, co si vlastně v současné době představit pod pojmem free jazz? De facto asi téměř cokoli, co se vymyká standardu a nesnáží se ani takto být zaškutkované. To jednoznačně naplňuje dramaturgie českého Free Jazz Festivalu, který k nám už léta přiváží mnohdy zcela věhlasné muzikanty z celého světa a přesto zůstává popelkou. Pokud ho však navštívíte, tak se vám lecky otevrou nové obzory a zažijete úžasnou atmosféru. Muzikanti se nerozčílují, že hrají pro hrstku diváků a dají do svých výkonů maximální nasazení i pohodu. Nejinak tomu bylo letos.

První den odstartoval německý bubeník Günter „Baby“ Sommer, který ani v osmadesátiletých letech nezapře svou přezdívkou a hraje si jako dítě. Je to však hravost nesmírně poučená a jeho program odkazoval na mnohé

Závěrečný koncert ve Filharmonii (foto Lukáš Veselý)

Anthony Braxton (foto Marek Bouda)